

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

REKENINGKUNDE

MEI/JUNIE 2017

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 300

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenaliserings toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringssyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie).). Let op: Indien bedrae vir komponente van bewerkings in memo aangedui word, dra dit nie ook by tot die metodepunt vir die finale antwoord nie b.v. R715 500 in V1.2.1 sal 2 punte in finale antwoord wees, nie 3 nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Hierdie memorandum is nie vir verspreiding in die publiek nie, omdat sekere items dalk verkeerd gehanteer is. Aanpassings is gemaak a.g.v. sekere vrae.
8. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
9. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
10. 'Bewerking' beteken 'Kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken 'Bewerking & een deel korrek'. Letie op: Kontroleer bewerking beteken moet +, –, x of ÷ per memo wees, maar sommige items kan + of – wees soos Voorsiening vir oninbare skulde aansuiwering / verkoop van bate. Let op waar gepas moet die gebruik van noemer en deler korrek toegepas word om punte te verdien.
11. Waar metodepunte toegeken word, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat gedeeltelik foutief is nie. In sulke gevalle, moet nie die metodepunt toeken nie. Dui deur middel van .
12. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die memorandum verskaf.
13. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie Nasienriglyne bestaan uit 18 bladsye.

VRAAG 1

1.1 WAAR OF ONWAAR

1.1.1	Waar ✓
1.1.2	Onwaar ✓
1.1.3	Onwaar ✓

3

1.2 MIZZY BOUTIQUE

Gebruik die gegewe tabel om die regstellings aan te dui wat in die Debiteurekontrolerekening en debiteurelys aangebring moet word.

Verskaf syfers en 'n plus(+)- of minus(-)-teken vir elke regstelling.

	Debiteurekontrole- rekening	Debiteurelys
Saldo/Totaal op 28 Februarie 2017	R37 710	R39 490
(a)	+ 7 440 ✓	+ 7 440 ✓
(b)		- 4 500 ✓✓
(c)		+1 360 +1 360 een punt een punt + 2 720 ✓✓
(d)	+ 1 350 ✓	+ 1 350 ✓
(e)	- 450 ✓	- 450 ✓
(f)	+ 1 950 ✓	+ 1 950 ✓
Saldo/Totaal op 28 Februarie 2017	R48 000 ☒ Vir beide totale; hoef nie dieselfde te wees nie	R48 000

13

-1 oortollige items (maks -2) verwys na slegs (b) en (c)
Geen teken aanvaar positief. Hakies aanvaar negatief; regmerk is vir bedrag en teken

1.3 GLENDALE HANDELAARS

1.3.1 Verduidelik hoe 'n debiteure-ouderdomsanalise tot interne kontrole oor debiteure kan bydra.

Enige EEN geldige punt. ✓✓ **Een punt vir onvolledige / onduidelike antwoorde**

- Gee 'n aanduiding van debiteure wie se rekeninge agterstallig is.
- Die ontleding gee 'n duidelike idee van betroubare debiteur.
- Help die onderneming met die hersien van die kredietlimiete toegelaat aan debiteure.
- Help die onderneming wanneer om addisionele kredietverkope te weier totdat rekeninge betaal is.

2

1.3.2 Bereken die persentasie van totale skuld wat die kredietterme oorskry.

16 640 twee punte

$$\frac{14\ 560 \checkmark + 2\ 080 \checkmark}{41\ 600 \checkmark} \times 100 = 40\% \checkmark$$
een deel korrek; moet as 'n % bereken word

2 punte 1 punt 1 metode punt
 OF $35\% + 5\% = 40\%$

4

1.3.3 Verduidelik EEN probleem (met syfers) met betrekking tot ELK van die volgende debiteure:

DEBITEUR	PROBLEEM ✓ ✓ SYFERS ✓ ✓
D Pillay	Het die kredietlimiet van R10 000 oorskry / met R1 800 / <u>skuld R11 800 wat meer as die kredietlimiet is</u>
W Patel	Oorskry kredietterme van 30 dae / Die R11 192 oorskry die kredietterme / Die saldo is vir 60 dae / 90 dae uitstaande.

4

1.3.4 Verduidelik TWEE probleme (met syfers) met betrekking tot debiteur D Gouws.

TWEE geldige punte (met syfers). Probleme ✓ ✓ Syfers ✓ ✓

- Oorskry kredietterme/stadige betaler (5 448/13 450) 40,5% van sy rekening is meer as 30 dae
- Die onderneming laat hom toe om R4 100 meer te koop al betaal hy nie betyds nie.

4

TOTALE PUNTE
30

VRAAG 2

2.1 BTW

2.1.1

(a)	<u>Inset</u> BTW ✓
(b)	Krediet ✓
(c)	Vermeerder ✓
(d)	Salarisse ✓

4

2.1.2

NR.	BTW-BEDRAG	VERMEERDER DIE BEDRAG AAN SAID VERSKULDIG	VERMINDER DIE BEDRAG AAN SAID VERSKULDIG
(a)	224 ✓✓		X ✓
(b)	1 218 ✓✓	X ✓	
(c)	1 274 ✓✓✓	Aanvaar enige syfer in plek van X	X ✓

10

X in beide kolomme (merk verkeerd); Indien syfer in ander kolom geplaas is, ken punte toe vir syfers Indien bewerkings getoon word vir BTW bedrag sonder antwoord ken slegs een punt toe

2.2 VOORRAADWAARDASIE

2.2.1

Gee 'n rede waarom die onderneming die geweegedegemiddelde-metode gebruik om die bandevorraad te waardeer.

Enige geldige verduideliking ✓✓ Een punt vir onvolledige / onduidelike antwoorde

Die produkte is baie eenders
 Die die hoeveelhede is hoog
 Daar is nie 'n groot variasie van die tipe produk nie.
 Daar is nie 'n groot variasie in die prys van die produk nie.
 Dit is 'n maklike sisteem om te gebruik en is gepas vir bande.

2

2.2.2

Bereken: Waarde van eindvoorraad op 28 Februarie 2017

931 500 ses punte
 927 550 drie punte

847 800 twee punte 796 450 drie punte

(2 685 x 40) (79 x 300)

27 650 ✓ + 820 150 ✓ + 107 400 ✓✓ – 23 700 ✓✓ **x 280 ✓**

2 700 ✓✓
 (94 + 2 685 – 79)

agt punte een punt
 345 x 280

= 96 600 ✓ een deel korrek; moet met eenhede vermenigvuldig word

10

2.2.3

Bereken: Koste van verkope

$$(27\ 650 + 820\ 150 - 23\ 700 + 107\ 400) - 96\ 600 \checkmark$$

$$931\ 500 \checkmark \quad \text{sien 2.2.2}$$

$$= 834\ 900 \checkmark \text{ een deel korrek}$$

3

Bereken: Bruto wins

$$968\ 000 \checkmark - 834\ 900 \checkmark = 133\ 100 \checkmark \text{ een deel korrek}$$

sien hierbo

3

Bereken: Gemiddelde voorraadhouingstydperk (in dae)

62 125 drie punte
sien 2.2.2

$$\frac{1}{2} \checkmark (27\ 650 \checkmark + 96\ 600 \checkmark) \times 365 = 27,2 \checkmark \text{ dae een deel korrek}$$

$$834\ 900 \checkmark \text{ sien hierbo} \quad \text{aanvaar 27 dae}$$

Gebruik van noemer en deler moet korrek wees

5

2.2.4

Behoort die eienaar tevrede te wees met die voorraadhouingstydperk hierbo bereken? Verduidelik. Haal syfers aan. LET WEL: Die voorraadhouingstydperk vir 2016 was 70 dae.

Ja / Nee afhangende van berekening hierbo; indien geen berekening geen punt; moet ook nie verduideliking hieronder weerspreek nie b.v. 800 dae definitief Nee. 27 dae Ja of Nee

Neiging/Verduideliking en syfers

- Die voorraadhouingstydperk verminder tot 27 dae / met 43 dae sien 2.2.3

Antwoorde vir een punt:

- Verbeter verkope – kontantvloei
- Verhoed voorraadophoping
- Hou die nuutste voorraad aan

3

TOTALE PUNTE
40

VRAAG 3

3.1

3.1.1	fabrieksboekoste ✓ aanvaar fabriek / boekoste
3.1.2	Vaste koste ✓
3.1.3	Verkoops- en verspreidingskoste ✓ aanvaar verkoops- of verspreidingskoste
3.1.4	minimum ✓

4

3.2

3.2.1 Fabrieksboekoste-nota

Indirekte fabrieksmateriaal (5 950 + 36 000 – 8 750)	33 200 ✓✓
Salarisse en lone (2 900 000 x 10%)	290 000 ✓✓
Huuruitgawe (291 000 x 240/300)	232 800 ✓✓
Versekering (49 200 ✓ x 12/15 ✓ x 4/10 ✓) (49 200 – 9 840) of 39 360 twee punte	15 744 ☑*
Telefoon (28 800 x 20/40) / 57 600 X 20/80	14 400 ✓✓
Diverse fabrieksuitgawes	189 856 ✓
Indien van die syfers hierbo in hakies getoon word, penaliseer slegs op hierdie metode punt; Indien alle syfers in hakies is ken die punte toe	776 000 ☑*

14

* een deel korrek

3.2.2 Produksiekostestaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2017

Direkte materiaalkoste kontroleer bewerking; moet PK – DAK wees; moet positief wees	2 743 000 ☑
Direkte arbeidskoste (2 900 000 x 45%)	1 305 000 ✓✓
Primêre koste kontroleer bewerking; moet 4 824 000 – FBK wees	4 048 000 ☑
Fabrieksboekoste sien 3.2.1	776 000 ☑
Totale produksiekoste	4 824 000
Goedere-in-bewerking aan begin kontroleer bewerking van syfers hieronder	70 000 ☑
kontroleer bewerking; moet KVPVKP + GIB aan einde wees	4 894 000 ☑
Goedere-in-bewerking aan einde ignoreer hakies	(94 000) ✓
Koste van produksie van klaarprodukte (40 000 x 120)	4 800 000 ✓✓

10

Verkeerde plasing ken punte toe maar -1 vir elke item misplaas (-2 maks)

3.2.3

Infinity Hoede oorweeg dit om grondstowwe teen 'n laer prys as wat hulle tans daarvoor betaal, in te voer.

Verskaf TWEE punte wat hulle moet oorweeg voordat hulle besluit.

TWEE geldige punte ✓✓ ✓✓

- Wisselkoers wisseling
- Doeanebelasting veraderings in die toekoms
- Tydsverloop vir invoer & terugsendings
- Die kwaliteit van grondstowwe
- Moontlikheid van werksverliese
- Ondersteuning van plaaslike ondernemings / die uitwerking op die ekonomie
- Vervoerkoste

4

3.3

SANYATI BAKKERY

Sien soos per memo na; d.w.s. sien probleem & oplossing onafhanklik na

3.3.1

	PROBLEEM MET SYFERS ✓ ✓ ✓ ✓	OPLOSSING ✓ ✓
Oliebolfabriek ('Doughnut factory')	Direkte arbeid vermeerder van R2,00 tot R3,20 (60%) of met R1,20	Lei werkers op Vaardigheids ontwikkelingsopleiding Verhoog toesig Kontroleer oortyd/hou toesig oor gewone tyd/stel doelwitte
Koekfabriek	Direkte materiaalkoste vermeerder van R15,00 tot R22,50 (50%) of met R7,50	Kyk uit vir goedkoper materiale Koop in grootmaat Gebruik plaaslike verskaffer (nader) Kontroleer vermorsing

6

3.3.2

Verskaf berekeninge om aan te toon dat die gelykbreekpunt van 158 298 eenhede vir die oliebolle in 2016 korrek bereken is.

$$\frac{372\ 000 \checkmark}{12,00 \checkmark - 9,65 \checkmark} = 158\ 298 \text{ eenhede}$$

2,35 twee punte

Moet deler wees; nie antwoord nie

3

3.3.3

Verduidelik waarom Damon bekommerd oor die gelykbreekpunt vir oliebolle behoort te wees. Haal syfers aan.

Verduideliking ✓✓ syfer ✓

Moet na GBP & produksie verwys. Een punt vir onvolledige / onduidelike verduideliking

- GBP (BEP) verhoog van 78 316 tot 158 298 (met 79 982) terwyl produksie afgeneem het.
- GBP (BEP) het baie vermeerder, terwyl 40 000 eenhede minder vervaardig is, wat tot 'n laer wins gelei het.
- In 2015 maak 'n wins op 201 684 eenhede: in 2016 slegs op 81 702 eenhede

Antwoord vir 1 punt:

Afname in netto wins R836 000/ Toename in GBP / Afname in produksie

3

3.3.4

PRODUK	KOMMENTAAR OP PRYS EN AANVRAAG (MET SYFERS)
Oliebolle ('Doughnuts')	<p>Verduidelikings: ✓ moet prys & verkope insluit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klante is nie bereid om oliebolle te koop nie al het die prys verminder. • Prys verminder en verkope verminder • Verkope verminder ten spyte van vermindering in prys <p>Syfers: moet syfer en neiging toon</p> <p>Vir pryse: met R2 ✓ (van R14 tot R12 / afgeneem tot R12)</p> <p>Vir eenhede: met 40 000 eenhede ✓ (van 280 000 tot 240 000 eenhede / afname tot 240 000 eenhede)</p>
Koeke	<p>Verduidelikings: ✓ moet prys & verkope insluit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klante is bereid om meer vir die produk te betaal, al het die pryse vermeerder. • Pryse en verkope vermeerder <p>Syfers: moet syfer en neiging toon</p> <p>Vir pryse: met R15 ✓ (van R50 tot R65 / toegeneem tot R65)</p> <p>Vir eenhede: met 3 000 eenhede ✓ (van 15 000 tot 18 000 eenhede / toegeneem tot 18 000 eenhede)</p>

6

TOTALE PUNTE
50

LAAT HIERDIE BLADSY BLANKO.

VRAAG 4

4.1

4.1.1	D ✓
4.1.2	C ✓
4.1.3	A ✓
4.1.4	B ✓

4

4.2 MTOMBENI BPK.

4.2.1

Bereken: Drawaarde van die voertuig verkoop op 30 November 2016

$$190\,000 \checkmark - \overset{100\,500 \text{ drie punte}}{(72\,000 \checkmark + 28\,500 \checkmark \checkmark)} = 89\,500 \checkmark \checkmark \text{ een deel korrek}$$

5

Bereken: Totale waardevermindering op toerusting op 28 Februarie 2017

Nuu:

$$32\,000 \checkmark \times 10\% \times 6/12 \checkmark = 1\,600 \checkmark \text{ een deel korrek maar nie vir 10% nie}$$

Oud:

$$\overset{133\,000 \text{ twee punte}}{= (218\,000 \checkmark - 85\,000 \checkmark)} \times 10\% = 13\,300 \checkmark \text{ een deel korrek maar nie vir 10% nie}$$

(250 000 - 32 000) een punt

$$\text{Totaal: } 14\,900 \checkmark \text{ een deel korrek}$$

7

4.2.2 MTOMBENI BPK.

Inkomstestaat (Staat van Omvattende Inkomste) vir die jaar geëindig
28 Februarie 2017: *een deel korrek

Verkope (5 500 000 – 32 500 ✓ + 15 000 ✓)	5 482 500	☒ *
Koste van verkope (3 150 000 + 9 375 ✓)	(3 159 375)	✓
Bruto wins 6	2 323 125	☒ Verkope – KVV
Ander bedryfsinkomste	198 950	☒ *
Huurinkomste (169 500 ✓ + 16 500 ✓✓)	186 000	☒ *
Oninbare skulde ingevorder	4 750	✓
**Wins met verkoop van bate (97 700 ✓ – 89 500 ☒ sien 4.2.1)	8 200	☒ *
Bruto bedryfsinkomste 10	2 522 075	☒ *
Bedryfsuitgawes	(1 356 075)	☒ *
Direkteursfooie	380 000	
Ouditfooie	54 000	
Oninbare skulde (13 600 ✓ + 1 900 ✓)	15 500	✓
Salarisse en lone 488 500 twee punte 1 755 twee punte (475 000 ✓ + 13 500 ✓ + 1 620 ✓ + 135 ✓)	490 255	☒ *
Verbruiksgoedere	61 700	✓✓
Versekering (19 220 ✓ + 1 780 ✓)	21 000	✓
Bankkoste (7 760 ✓ + 870 ✓)	8 630	✓
Diverse uitgawes	140 085	✓
**Handelsvoorraadtekort (386 500 ✓ – 9 375 ☒ – 374 000 ✓) 12 500 slegs twee punte sien koste van verkope	3 125	☒ *
**Voorsiening vir oninbare skulde ingevorder (4 030 ✓ – 3 650 ✓)	380	✓
Waardevermindering (28 500 ☒ + 138 000 ✓ + 14 900 ☒ sien 4.2.1 sien 4.2.1	181 400	☒ *
Bedryfswins 30	1 166 000	☒ BBW – B uitg
Rente-inkomste ontbrekende getal NW na rente inkomste – Bedryfswins Kan nie 'n negatief syfer wees nie	178 000	☒ ☒
Netto wins na rente-inkomste NWWB + rente-uitgawe	1 344 000	☒
Rente-uitgawe	(144 000)	✓✓
Netto wins voor belasting NWNB + inkomstebelasting	1 200 000	☒
Inkomstebelasting	(336 000)	✓✓
Netto wins na belasting 8	864 000	

Vreemde items –1 (maks –2)

**Ken punte toe vir bewerkings indien item misplaas is, -1 vir plasing, maks -2
Alle ander items misplaas word as foutief nagesien

TOTALE PUNTE

70

VRAAG 5

5.1

5.1.1	Likiditeit ✓
5.1.2	Hefboom ✓
5.1.3	Netto bedryfskapitaal ✓
5.1.4	Beperkte aanspreeklikheid ✓

4

5.2 MIHKA BPK.

5.2.1 GEWONE AANDELEKAPITAAL

Gemagtigde Aandelekapitaal

800 000 gewone aandele

Uitgereikte Aandelekapitaal

600 000	Gewone aandele op 1 Januarie 2016	4 200 000
100 000	Uitgereik op 31 August 2016 <small>balanseersyfer Terugkoop moet 'afgetrek wees</small>	840 000 ☒ *
(40 000) ✓	Teruggekoop (GAP: R7,20)	(288 000) ✓✓
660 000 ✓	Gewone aandele op 31 Desember 2016	4 752 000 ✓

6

Igoreer hakies Kontroleer balanseersyfer (eidsaldo + terugkoop – Begisaldo - vir een metode punt

BEHOUE INKOMSTE

Saldo op 1 Januarie 2016	276 000
Netto wins na belasting (1 150 000 – 322 000)	828 000 ✓✓
Aandele teruggekoop (40 000 ✓ x R1,30 ✓) <small>moet in hakies getoon word</small>	(52 000) ✓
Gewone aandele dividende <small>balanseersyfer moet in hakies getoon word</small>	(415 000) ☒
• Interim dividende <small>(totale dividende – finale dividende) (65 – 25) x 600 000</small>	240 000 ☒
• Finale dividende	175 000 ✓
Saldo op 31 Desember 2016	637 000 ✓

9

5.2.2

KONTANTEFFEKTE VAN BEDRYFSAKTIEWEITE	292 600 ☒ *
Kontant uit bedrywighede gegeneraar	1 237 400
Rente betaal	(100 000) ✓
Inkomstebelasting betaal (9 200 ✓ + 322 000 ✓ + 3 600 ✓)	(334 800) ☒ *
Dividende betaal (270 000 ✓ + 240 000 ☒ <small>sien 5.2.1</small>)	(510 000) ☒ *

9

*een deel korrek verloor punt op antwoord indien verkeerde gebruik van hakies

5.2.3 Syfers in die Kontantvloeistaat:

Bereken: Verandering in vaste deposito	
300 000 ✓✓ Invloei ✓	3
Bereken: Opbrengs met verkoop van toerusting	
5 828 000 ✓ + 360 400 ✓ – 1 495 000 ✓ – 4 905 800 ✓ = 212 400 ✓ OF – 5 828 000 – 360 400 + 1 495 000 + 4 905 800 = – 212 400 Invloei ✓	6

5.2.4 Bereken: Winsopslagpersentasie op kosprys

$\frac{1\,890\,000 \checkmark}{6\,090\,000 \checkmark - 1\,890\,000 \checkmark} \times 100 = 45\% \checkmark$ <p style="text-align: center;">4 200 000 twee punte</p>	
een deel korrek; korrekte gebruik van noemer en deler	4
Bereken: Skuld-ekwiteit-verhouding	
$1\,000\,000 \checkmark : (4\,752\,000 \checkmark + 637\,000 \checkmark)$ <p style="text-align: center;">5 389 000 twee punte</p>	
0,2 : 1 ✓ een deel korrek; moet x : 1 wees; aanvaar 0,19 : 1	4
Bereken: Netto batewaarde (in sent)	
$\frac{5\,389\,000 \checkmark}{660\,000 \checkmark} \times 100 = 817 \text{ of } 816,5 \text{ sent } \checkmark$	
sien hierbo sien 5.2.1 een deel korrek; aanvaar 816 korrekte gebruik van noemer en Moet nie Rand teken aanvaar nie	3

5.2.5 Die finansiële direkteur is uitgevra oor die besluit om die lening te verhoog. Verduidelik wat hy behoort te sê om hierdie besluit te regverdig. Haal TWEE finansiële aanwysers (met syfers) aan.

Finansiële aanwysers: ✓ ✓ neiging met syfers ✓ ✓

Skuld-ekwiteit-verhouding

Vermeerder (van 0,1 : 1) tot 0,2 : 1 sien 5.2.4 / met 0,1 : 1

Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend (OOTKA) vermeerder van 21,3% tot 21,8%.

Verduideliking:

- Al het die skuld-ekwiteit-verhouding vermeerder is die onderneming het lae risiko / laag gerat. ✓
- Die OOTKA het ook toegeneem – verdienste baie meer as die rentekoers van 12,5% (positiewe hefboom). ✓

Moet nie 'n toename in risiko as 'n vrduideliking aanvaar nie (teenstrydig met die besluit)

6

5.2.6 Ashraf, 'n nuwe aandeelhouer, het 70 000 aandele op 31 Augustus 2016 gekoop. Hy het van die maatskappy verwag om minstens 80% van die verdienste, soos wat in 2015 gedoen is, te verdeel.

Ashraf is ongelukkig met die dividenduitbetalingsbeleid vir 2016. Verskaf 'n berekening om sy mening te staaf.

$65 \checkmark / 131 \checkmark \times 100 = 49,6\% \checkmark$ aanvaar 49,61% of 50% een deel korrek

Antwoord vir twee punte:

DPA was 65 c terwyl VPA 131 sent was

3

Verduidelik TWEE punte om die maatskappy se besluit oor dividende vir 2016 te staaf.

Verduideliking ✓✓ ✓✓ Een punt vir onvolledige / onduidelike antwoorde

- Die onderneming het besluit om meer van die VPA terug te hou hierdie jaar
- Die NBW sal toeneem wat die markprys van die aamdele positief beïnvloed
- Die maatskappy behou fondse om die maatskappy in die toekoms uit te uitbrei (aanbouings tot gebou).
- Verbeter die kontantvloei/raak ontslae van die bankoortrekking in 2015.
- Verbeteringe kan lei tot groter winsgewendheid in die toekoms.
- Die OOAB het ook verhoog – moontlik beter dividend in die toekoms.
- Die aandeelhouers sal voordeel trek uit kapitale groei op aandele.
- Goedkoper as om geld te leen (vermy rente).

4

5.2.7

Lewer kommentaar op die terugkoopprys wat op 30 Desember 2016 vir die 40 000 aandele betaal is. Verskaf TWEE finansiële aanwysers (met syfers) in jou kommentaar.

Twee aanwysers met syfers ✓ ✓

Die NBW is 817 sent sien 5.2.4

Die markprys is 848 sent

Kommentaar ✓✓ Een punt vir onvolledige / onduidelike antwoorde

- Die aandeelhouers is moontlik bevoordeel aangesien hulle dalk minder op die effektebeurs sou gekry het.
- Die direkteure mag dalk ondersoek word om te bepaal waarom hulle die maatskappy benadeel het.
- Die prys is regverdig aangesien dit in lyn met die huidige markprys is.
- Die prys was op 'n vlak gestel om die ontevrede aandeelhouer aan te moedig om sy aandele te verkoop.

Volledige kommentaar sal 'n mening insluit b.v. billik / te hoog / onbillik

4

TOTALE PUNTE
65

VRAAG 6

6.1

Lewer kommentaar op die kontrole van ELKE item en gee EEN punt van advies in elke geval.

	KOMMENTAAR ✓ ✓	ADVIES ✓ ✓
Telefoon	Oorspandeer / begrote bedrag te laag	Privaat oproepe moet gekontroleer word / belas personeel vir private oproepe / Begroting kan moontlik verhoog word
Personeel-opleiding	Onderspandeer	Dit is 'n noodsaaklike uitgawe / personeel opleiding verbeter die interaksie met klante / dit lei tot doeltreffendheid en klandisiewaarde.

4

6.2

Identifiseer TWEE items wat foutiewelik in die Kontantbegroting ingeskryf is.

Enige TWEE geldige items ✓ ✓ **Ignoreer oortollige items**

Moontlike antwoorde

- Kantoortoerusting op krediet aangekoop
- Waardevermindering
- Credit sales
- Deliveries free of charge
- Delivery expenses on credit

2

6.3

KREDITEUREBETALINGSKEDULE

MAAND	KREDIET-AANKOPE	MEI	JUNIE
Maart	R64 000	6 400	
April	R72 000	10 800	R7 200 ✓✓
Mei	R80 000 ✓✓	57 000	R12 000 15% van kredietaankope ✓✓
Junie	R96 000		R68 400 ✓✓
		74 200	R87 600 ✓

een deel korrek; ignoreer vreemde items

9

6.4

	BEREKENING	BEDRAG
(i)	Kontantverkope $R180\,000 \times 40\%$ Indien korrekte bewerkings getoon word vir BTW bedrag sonder antwoord ken slegs een punt toe	R72 000 ✓✓
(ii)	Kontantaankope van voorraad $R100\,000$ twee punte $R150\,000 \checkmark \times 100/150 \checkmark \times 20\% \checkmark$	R20 000 ☒ Een deel korrek
(iii)	Afleweringensuitgawes 6% twee punte $9\,000 \checkmark / 150\,000 \checkmark \times 180\,000 \checkmark$	10 800 ☒ Een deel korrek t
(iv)	Salarisse en lone $38\,700 \checkmark \times 100 \checkmark / 107,5 \checkmark$	36 000 ☒ Een deel korrek
(v)	Terugbetaling van lening $168\,000 - 120\,000$ Twee punte een punt OF $600 \checkmark \times 100/15 \checkmark \times 12 \checkmark$ OF $7\,200 \times 100/15$ Twee punte een punte	48 000 ☒ Een deel korrek
(vi)	Kontant aan einde van maand	35 500 ✓
(vii)	Kontanttekort vir die maand $35\,500 + 7\,300$ Indien korrekte bewerkings getoon word vir BTW bedrag sonder antwoord ken slegs een punt toe	(42 800) ✓✓ ignoreer hakies

6.5 Piet wil koste bespaar deur nie 'n gratis afleweringdiens aan te bied nie. Is dit 'n goeie idee? Verduidelik.

Ja/Nee ✓ **sien onafhanklik na**

Enige een moontlike antwoord ✓✓ **Een punt vir onvolledige / onduidelike antwoorde**

- Of sy mededingers die diens lewer of nie
- Wat die reaksie van sy klante sal wees as hy die diens wegneem (bv. Sal hulle na ander verskaffers gaan?)
- Die moontlikheid om klante vir die afleweringdiens te laat betaal
- Die moontlikheid om 'n goedkoper afleweringdiens te vind
- Die moontlikheid om sy eie voertuie te gebruik in plaas van om te subkontraakteer / ekstra koste deur sy eie voertuie te gebruik (b.v. waardevermindering, brandstof)
- Kon 'n rede wees vir die toename in verkope

3

6.6 Verduidelik EEN voordeel en EEN nadeel van ELKE opsie.

Let op dat syfers nie verlang word nie. Alternatiewe geldige antwoorde is moontlik

OPSIE	VOORDEEL ✓ ✓ ✓	NADEEL ✓ ✓ ✓
Verkry 'n nuwe lening	Hy sal die bate besit en dit kan langer as die vyf jaar hou as hy goed daarna kyk.	Hy moet rente betaal / Hy n maandelike paaiement betaal (wat rente insluit).
Huur (bruikhuur) die bates van Computer Solutions	Hy hoef nie 'n lening te neem nie/hoef nie rente op die lening te betaal nie/Hy hoef nie vir die herstelwerk te betaal nie.	Die verhuringskoste is duur / die cwehuue is oor die verwagte leeftyd van vyf jaar / besit nooit die bate nie, maar hou aan om te betaal.
Vra 'n vriend om 'n gelyke vennoot te word	Hy sal die nodige fondse hê om die bate te kan koop wat dan aan die onderneming sal behoort / verdeel werkslading en vaardigheid / vennoot sal verliese deel.	Hy sal winste moet deel met sy nuwe vennoot.

6

TOTALE PUNTE
45

TOTAAL: 300